

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 28g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 4 din Legea nr. 87
din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin
încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului
la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești

(examinarea cauzei și sarcina probei)

CHIȘINĂU

8 octombrie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

domnii Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
domnului Sergiu LITVINENCO,
domnului Ion MALANCIUC,
domnii Viorica PUICA,
domnului Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea domnului Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 12 februarie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 octombrie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 4 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (în continuare, Legea nr. 87/2011), ridicată de dl Igor Potîng, în dosarul nr. 2-23465/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna Marina Rusu, judecător de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău se află cauza civilă formulată de dl Igor Potîng împotriva Ministerului Justiției cu privire la încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului.

4. În cadrul ședinței de judecată, dl Igor Potîng a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 4 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011.

5. Printr-o încheiere din 4 februarie 2026, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

6. La 17 februarie 2026, autorul excepției a depus la Curtea Constituțională un supliment prin care și-a extins obiectul excepției de neconstituționalitate.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești sunt următoarele:

Articolul 1

Scopul legii

„(1) Scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

[...]”

Articolul 2

Dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

[...]”

Articolul 4

Examinarea pricinii și sarcina probațiunii

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

(3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

(4) Cererea de chemare în judecată se examinează de instanța de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea sa.

(5) Categoriile de litigii menționate se examinează în instanță de judecată în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile prevăzute de prezenta lege.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției susține că norma contestată este deficitară, pentru că nu prevede un mecanism eficient pentru evaluarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei, inclusiv în situația în care această încălcare ar fi determinată de refuzul instanței de judecată de a ridica excepția de neconstituționalitate în cadrul unei cauze penale.

10. În opinia autorului sesizării, norma contestată contravine articolelor 2, 20 și 53 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) litera a) din Constituție, Curtea Constituțională este competentă să exercite controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză al unor prevederi din Legea nr.87/2011.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 4 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

15. Cu referire la cererea din 17 februarie 2026, menționată *supra* la § 6, prin care autorul și-a extins obiectul sesizării, Curtea reamintește faptul că părțile la un proces de judecată sau reprezentării lor pot să-și extindă obiectul sesizării doar prin intermediul instanței de judecată și doar dacă sunt respectate condițiile stabilite în Hotărârea Curții nr. 2 din 9 februarie 2016 (a se vedea HCC nr.6 din 10 martie 2020, § 33; DCC nr. 59 din 5 iunie 2025, § 25) și pct. 22 din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională). În acest caz, procedura de extindere a obiectului excepției de neconstituționalitate nu a fost respectată.

16. Așa cum rezultă din sesizare, pe rolul Judecătoriei Chișinău se află o cauză privind încasarea prejudiciului în legătură cu încălcarea dreptului la

judecarea cauzei într-un termen rezonabil. Curtea admite că instanța va aplica prevederile criticate în cauza pe care o examinează.

17. Autorul excepției susține că norma contestată contravine articolelor 2 (*suveranitatea și puterea de stat*), 20 (*accesul liber la justiție*) și 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*) din Constituție.

18. Referitor la incidența articolului 2 din Constituție, Curtea a reținut că acesta are un caracter general și consacră imperative care stau la baza tuturor reglementărilor legale, neputând constitui, prin el însuși, un reper individual și distinct pentru constatarea neconstituționalității unei norme (a se vedea DCC nr. 112 din 16 septembrie 2024, § 14).

19. Cu privire la incidența articolelor 20 și 53 din Constituție, autorul excepției menționează că norma contestată limitează posibilitatea instanței de judecată de a lua în considerare circumstanțele care au determinat încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzelor judiciare în ipoteza în care instanțele de judecată au refuzat sesizarea Curții Constituționale.

20. Curtea notează că articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, este corespondentul articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Dreptul de acces liber la justiție trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (a se vedea HCC nr.20 din 26 septembrie 2024, § 66).

21. La rândul său, articolul 53 din Constituție stabilește că persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei, precum și că statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

22. Așadar, articolele 20 și 53 din Constituție obligă statul să-i ofere persoanei remedii efective din partea instanțelor de judecată în vederea apărării drepturilor și a intereselor sale în cazul în care aceasta pretinde că a fost vătămată într-un drept al său.

23. Curtea Europeană a menționat în jurisprudența sa că nerespectarea „termenului rezonabil” de judecare a cauzei ar putea pune în pericol eficiența și credibilitatea justiției (*Scordino v. Italia* (nr. 1), [MC], 29 martie 2006, § 224). În vederea evaluării termenului rezonabil de judecare a cauzei, Curtea Europeană a instituit criterii prin care se stabilește durata unei proceduri. Astfel, punctul de început al termenului (*dies a quo*) este, în mod obișnuit, data sesizării tribunalului competent (*Bock v. Germania*, 29 martie 1989, § 35), cu excepția cazului în care sesizarea autorității administrative constituie o condiție prealabilă pentru sesizarea tribunalului, caz în care termenul poate include durata procedurii administrative preliminare obligatorii (*Kress v. Franța*, 7 iunie 2001, § 90). Cu privire la punctul de sfârșit al calculării termenului (*dies ad quem*), Curtea Europeană a menționat că acesta acoperă, în principiu, întreaga procedură, inclusiv căile de atac. Astfel, cerința respectării unui termen rezonabil se referă la toate etapele procedurilor judiciare, fără a putea fi exceptate fazele ulterioare soluționării fondului (*Robins v. Regatul Unit*, 23 septembrie 1997, §§ 28–29). Pentru a aprecia caracterul rezonabil al duratei unei proceduri în baza articolului 6 § 1 din Convenție, trebuie avut în vedere ansamblul acesteia (*König v. Germania*, 28 iunie 1978, § 98).

24. Curtea notează că, date fiind obligațiile pozitive care decurg din articolele 20 și 53 din Constituție, Parlamentul a adoptat Legea nr. 87/2011. Prin acest act normativ s-a urmărit crearea unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil și a dreptului la executarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești (a se vedea articolul 1 alin. (1) din Lege).

25. Astfel, conform articolului 2 alin. (1) din Legea nr. 87/2011, orice persoană fizică sau juridică care consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanța de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare. Litigiile respective se examinează în instanța de judecată în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile specifice prevăzute de Legea nr. 87/2011 (a se vedea articolele 1 alin. (2) și 4 alin. (5) din Lege).

26. Totodată, prin dispoziția articolului 4 din Legea 87/2011, Parlamentul a reglementat procedura de examinare a cererilor privind constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzelor sau de executare a hotărârilor judecătorești, precum și a stabilit sarcina probațiunii în asemenea litigii.

27. Astfel, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar (a se vedea articolul 4 alin. (1) și (2) din Lege).

28. Curtea constată că prevederile articolului 4 din Legea nr. 87/2011 stabilesc cadrul procedural în care instanța examinează cererea privind constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare. În cadrul acestei proceduri, instanța urmează să aprecieze durata procesului prin raportare la circumstanțele relevante ale cauzei și la conduita participanților și a autorităților implicate în proces.

29. Totuși, competența instanței care examinează o cerere întemeiată pe Legea nr. 87/2011 nu poate fi confundată cu competența instanței abilitate de a exercita controlul judiciar asupra actelor și măsurilor procesuale dispuse în cauza a cărei durată este invocată ca nerezonabilă. Examinarea caracterului rezonabil al duratei procedurii nu presupune verificarea legalității și temeiniciei soluțiilor procesuale adoptate în cauza inițială.

30. În acest sens, împrejurarea că, în cadrul unei proceduri judiciare, instanța a respins o cerere a părții, inclusiv o cerere privind ridicarea unei excepții de neconstituționalitate, nu poate constitui obiect al controlului exercitat de instanța care examinează cererea privind încălcarea termenului rezonabil. Aprecierea legalității și temeiniciei unei asemenea soluții poate fi realizată numai în cadrul procedurii și de către instanța competentă să exercite controlul judiciar asupra acesteia. Aceasta nu împiedică însă instanța sesizată în baza Legii nr. 87/2011 să țină seama, la aprecierea duratei procedurii și a

conduitei autorităților, de acțiunile sau actele procesuale întreprinse în cauza respectivă și de eventualele întârzieri produse de acestea. Or, faptul că o instanță a respins o cerere a unei părți, inclusiv o cerere privind ridicarea unei excepții de neconstituționalitate, poate fi avut în vedere în măsura în care este relevant pentru aprecierea duratei procedurii.

31. Prin urmare, Curtea nu identifică în prevederile contestate o limitare a accesului liber la justiție sau a dreptului la un remediu efectiv. Articolul 4 din Legea nr. 87/2011 delimitează cadrul procesual în care poate fi examinată pretinsa încălcare a dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, fără a conferi instanței sesizate în acest temei competența de a exercita un control judiciar asupra soluțiilor procesuale care pot fi contestate numai în cadrul căilor de atac și potrivit competențelor jurisdicționale stabilite de lege.

32. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alin. (2), (3) lit. f) și (4) lit. (d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 4 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ridicată de dl Igor Potîng, în dosarul nr. 2-23465/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 8 octombrie 2026

DCC nr. 161

Dosarul nr. 28g/2026